

POZVĚTE SI VĚDCE DO VÝUKY

přehled on-line přednášek vědeckých pracovníků Filosofického ústavu AV ČR pro střední školy

Filosof Petr Glombíček

Přednáška: **Skeptik, ale metodický: René Descartes** (pro SŠ)

Anotace: René Descartes je klasickým příkladem sepětí filosofie s vědou. Asi neznámější je jeho práce v matematice, ale je pokládán také za zakladatele novověké filosofie s jejím vyústěním do idealismu. Přednáška představí, jak Descartes chápal své objevy ve vědě jako výsledky použití obecné metody pro řešení problémů. Základním uplatněním této metody přitom byla filosofie postavená na radikální skepsi.

Přednáška: **Obrátil Berkeley život v sen?** (pro SŠ)

Anotace: George Berkeley bývá často prezentován jako otec solipsismu, tedy jako ukázkový případ filosofa jako zastávce bláznivé spekulace. Přitom byl sociálně aktivní nejen ve školství, charitativně nebo politicky, ale také šlo o pronikavého matematika, optika a ekonoma. Jeho filosofie ve skutečnosti představuje ucelený projekt, který spojuje praktickou motivaci s originálním nápadem.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

Logik Pavel Arazim

Přednáška: **Argumentační fauly pohledem analytické filosofie jazyka** (pro SŠ)

Anotace: To, že naše slova fungují tak, jak očekáváme, a mimo jiné znamenají, co chceme, aby znamenala, není nic samozřejmého. Na příkladech z veřejné diskuse si poukážeme na nebezpečí nedorozumění nebo klamání, která vznikají např. používáním víceznačných výrazů, a co k nim může říci analytická filosofie, která vznikla především z potřeby projasnit si, co je to smysluplné tvrzení.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

Logik Vít Punčochář

Přednáška: **O nekonečnu** (pro SŠ)

Anotace: Nekonečno je jedním z nejpodivnějších pojmů, který od nepaměti fascinoval filosofy a teology. Matematikové se ho vždy obávali jako možného zdroje paradoxů a protimluvů a systematická teorie nekonečna vznikla až v 19. století. Přednáška přístupnou formou nastíní základní principy, na nichž je tato teorie založena.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Medievista Václav Žůrek

Přednáška: **Mudrc na trůně, zbožný muž nebo pragmatik? Karel IV. ve středověku a dnes** (pro SŠ)

Anotace: Je dnešní obraz Karla IV. založen na středověkých pramenech a kolik toho o něm víme? Který pojem z názvu přednášky ho charakterizuje nejvýstižněji a nakolik ovlivňuje jejich dílo dnešní obraz středověkého vládce? Přednáška nabídne popis doby a vlády Karla IV. v kontextu kulturního rozkvětu lucemburské doby. Výklad bude stimulovat diskuzi o možnostech poznání a současném vnímání středověké kultury.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

Sociolog Jan Balon

Přednáška: **Co dělá sociální vědec?** (pro SŠ)

Anotace: Zájemci o studium sociálních věd mají často jen velmi nezřetelnou představu o tom, co vlastně sociální vědec dělá, když bádá. Přednáška představí klíčové aktivity sociálního vědce a vymezí to, čím je výzkum v sociálních vědách specifický. Zvláštní důraz bude kladen na rozdíly mezi výzkumnou praxí v sociálních, přírodních a humanitních vědách. V nejširším smyslu přednáška odpoví na otázku, jaký smysl má zabývat se vědami o společnosti, lidském jednání a institucích.

Přednáška: **Co drží českou společnost pohromadě?** (pro SŠ)

Anotace: Přednáška se zaměří na vývoj české společnosti od roku 1989 optikou současných společenských úvah o globalizaci, rizikové společnosti, hodnotových orientacích nebo sociálním řádu. Původní ideje "transformace" společnosti z devadesátých let minulého století jsou konfrontovány s realitou současného vývoje prostřednictvím klíčových konceptů teorií společnosti (solidarita, konsensus, normativní řád apod.).

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

Filosof a sociolog Ondřej Lánský

Přednáška: **Elity, oligarchie a demokracie** (pro SŠ)

Anotace: Současná politika prochází hlubokou a krizovou proměnou, o níž se hovoří jako o problému populismu, plebiscitárismu, době postfaktické či o rozpadu liberálního řádu. Přednáška se zaměřuje na projevy krize demokratického uspořádání ve světle sociálních nerovností a hierarchie, a odpovídá na otázky: Jaké jsou hlavní projevy současné krize demokracie? V čem a proč jsou tyto tendence nebezpečné pro společnost? Jakou roli hrají v této dynamice různé typy elit (kulturní, politické či ekonomické)?

Přednáška: **Politické reformy roku 1968** (pro SŠ)

Anotace: Československé reformní snahy z roku 1968 se týkaly ekonomického, sociálního a politického života. Tzv. Mlynářův politologicko-sociologický tým se otázkám, jak demokratizovat a pluralizovat sféru politického a veřejného života tak, aby občané měli výraznější vliv na rozhodování a celkový chod státu, věnoval několik let. Přednáška představí

intelektuální pozadí úprav politického režimu ČSSR a shrne klíčová východiska a závěry přípravy této nerealizované reformy politického systému.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

filosof Vladimír Mikeš

Přednáška: Stoická etika: blízká a vzdálená (online přednáška pro SŠ)

Anotace: Na stoiky a stoickou etiku se v dnešní době odvolává čím dál více lidí. Výklad přiblíží, nakolik dnes můžeme stoické etice skutečně rozumět a z ní se učit – zejména ve chvílích společenských i osobních krizí – a nakolik nám naopak některá její tvrzení zůstávají skryta a vzdálena. Osvětlíme si základní pilíře nauky – koncept vztahu k přirozenosti, pojem ctnosti a svobody a některé další méně známé.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

filosofové Vladimír Mikeš a Jaroslav Rytíř

Přednáška: Přímá a zastupitelská demokracie (online seminář pro SŠ)

Anotace: V rámci dvou seminárních setkání (na dvě vyučovací hodiny) si ukážeme, jak lze přistoupit ke srovnání dvou základních forem demokracie: zastupitelské demokracie a referenda jako projevu demokracie přímé. Přiblížíme si, jak se o obou formách demokracie mluví v sociálních vědách, v právu a ve filosofii. Formou semináře (zahrnujícího i krátká cvičení) se pokusíme zorientovat v nejasném terénu mezi přísliby přímé demokracie a obavami, které vyvolává. Cílem je také poukázat na některá zjednodušení, s nimiž se ve veřejné debatě o přímé demokracii běžně setkáváme.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

divadelní teoretička Alena Sarkissian

Přednáška: Faidra: od antiky k postmoderně (pro SŠ)

Anotace: Přednáška analyzuje proměny mýtu o Faidře a Hippolytovi v dramatu od antiky až k Sarah Kane.

Přednáška: Oidipús na schodech (pro SŠ)

Anotace: Proměny inscenování Oidipa v českém divadle, aneb co musí režisér vyřešit, chce-li na jeviště uvést řecké drama.

Přednáška: Řečtí thespidové v 5. století před Kristem (pro SŠ)

Anotace: Přednáška uvádí posluchače do problematiky řeckého divadelního provozu v klasické době, s důrazem na proměnu pozice herce v divadelním artefaktu.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz

odborník na středověkou latinu Pavel Nývlt

Přednáška: Lid, demokracie a komedie ve starém Řecku (pro SŠ)

Anotace: Demokracie, tedy vláda lidu, vznikala v Athénách v průběhu 5. století př.n.l. Ale kdo tehdy vlastně byl "lid"? Jak velkou moc opravdu měl - a jak velkou měl mít? Svérázné odpovědi nalezneme v komediích, které v letech 425-405 sepsal Aristofanés. Ve snaze dobrat se jeho názorů musíme zjistit, co mají společného občané s ovceci a ptáky a co politici s velrybami

a měďáky. Srovnání se současnou debatou o krizi demokracie nám pak ukáže, co vše se na demokracii za pár tisíc let změnilo - a co vůbec ne.

Přednáška: Propaganda u Caesara (pro SŠ)

Anotace: Caesar je dodnes považován za jednoho z nejlepších vojevůdců všech dob, ale skoro vše, co víme o jeho podmanění Galie, vychází z jeho vlastního podání. Není Caesarova sláva spíš výsledkem jeho umění sebe prezentace v "Zápiscích o galské válce" než jeho kvalit coby stratéga? Zjistíme, proč o sobě Caesar mluví ve třetí osobě. Položíme si otázku, zda Caesar skutečně dobyl celou Galii (samozřejmě až na vesnici Asterixe a Obelixe). A podíváme se na to, jak Caesar zajistil, aby jeho čtenáři s Galy nesympatizovali příliš.

Přednáška: Jak si stalinisté přisvojili Jana Husa (pro SŠ)

Anotace: Kněze Jana Husa dala církev upálit především proto, že dával přednost individuálnímu svědomí před poslušáním autorit. Na první pohled by se zdálo, že se takováto osobnost vůbec nehodí k tomu, aby ji totalitní stát hlásící se k vědeckému ateismu prohlásil za vzor, ale ve stalinistickém Československu k tomu došlo. Zaměříme se na otázku, jaký názor Hus měl na význam institucionální církve a její majetek a jak byly jeho postoje upraveny ve Vávrově filmu "Jan Hus" (1955), aby byly v souladu s marxistickým pojetím husitství.

Kontaktní e-mail: chundelova@flu.cas.cz